

FAMILIUL

DIARIU BELETRISTICŪ ȘI ENCICLOPEDICŪ-LITERARIU CU ILLUSTRATIUNI.

Din scrierile inedite alui SIMEONŪ BĂRNUȚIŪ

I.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Cu privire la limba română.

(Urmare.)

În Italia sânt atâte dialecte, câtu nu numai provinciile și urbile, ma și satele încă au a une-orî dialectele lorū; în o cetate altmentrenea vorbescū pre strada ce duce la o cetate, și altmentrenea pre care duce la altă cetate.

Cu tôte că literatura sa desceptatū de timpuriu în Italia, totuși študiulū dialectelorū italice în Italia încă e nou, și nu e lătitū preste tótă Italia. Sē cultiva dialectele în Lombardia, Pedemonte, Parma, Bologna, Piacenția, Neapole, Sicilia; în Roma precum i-mî spusē mai adăunăđi *D. Petru Monti*, dialectele nu sē înveță de locū.

Juliu Perticari atinsē mai ăntăiū importanța de a študia dialectele popórălorū italice, mai alesū ale celorū mai pučini cunoscute, spre a ilustra originea limbei italice.

Pentru noi însē acestū študiu cu atătū este de mai mare importanță și de câtū pentru Italiani, fiindū-că limba noastră tocmai acum vrē sē pășască de pre gradulū culturei poporului la gradulū culturei șcientifice, politice etc. și are lipsă de ajutoriulū surorilorū sale celorū dulci, a dialectelorū italice.

Pecatū că nu sau desceptatū ai noștri mai de multū la študiulū dialectelorū italice. Călugării din Blașū tipăriseră o gramatică italiană în seculū trecutū, precum am vėđutū în unū catalogū de cărți tipărite în Blașū trimisū la Guvernū; — ma fiindū alungați întreprinderea sē împiedecă și în loculū limbei italice scrietorii cei reî continuară barbarismulū întrodusū mai înainte în stilulū negōțelorū besericeșci, care a adausū multū la stricățiuenea limbei în tótă țera.

Au fostū unū augurū fericē pentru limba noastră că au invētatū în Roma călugării din Blașū, că sē cunōșce în operele lui Clein, Sincai si Maiorū câtă influință are študiulū limbei italice în cultura limbei nōstre, ma sē fie adausū la študiulū limbei celei strălucite a Italiei și študiulū dialectelorū, fără indoială sē potea ajuta mai multū, și limba lorū ar' fi și mai curată și mai copiōsă, fiindū-că dialectele în multe sē apropiā mai tare de a nōstră decătū cea vulgară italiană; unele le potemū lua din dēnsele fără nice o șfală, ca și cum ar' fi proprie ale nōstre, altele le potemū imita.

La študiarea dialectelorū italice însē nu avemū sē luāmū în considerare numai limba ce o vorbeșce poporulū în diferite părți a Italiei, ci neapēratū de lipsă este, ca sē študiāmū și poesia

popolară a Italianilor, căci acea ne oferă multe și însemnate puncte de asemănătate cu limba noastră, — puncte ce în limba cultă nu se pot găsi. Să cităm câteva exemple și mai întâiu din dialeptul milanesu:

L'anema tegnuta coi dent Mi sont nassun in ca del Maja Nun no femm tante reson	Cu sufletul în dinți. Sum născut în casa Maja. Noi nu facem atâta vorbă.
Adess sont a cà Mi gl' aveva ditt ciar e nett de andà innanz e de batt el nemis	Acum sunt acasă. Io Țiseșem chiar' și netedă de a merge în- ainte și de a bate ini- micul.
Don Carlo omm de penna e de consej Cara mamma! Caro ti! cara lu! A sto mond la mej reson l'è quella de savè fassela vari	D. Carlă omă de penă și de sfat. Mamă dragă! dragul meu! Din vorbă în vorbă ar' fi așa: »cea mai bună rațiune pre lumea asta e aceea a o șci face ca să se vearască; • Ro- mâni Țicu mai scurt: să vearșce, i-și vearșce interesele, omeni etc. Câmpului bătut de grandină nu-i foloseșce feștania.
A camp tempestaà no var benedizion	Ma noi suntem noi, Dămi, dimi pușin.
Ma nun semm nun Damm on poo, dimm on poo Spiret donca! tornemm al nost post Che fa on strepet	Curăgiu! turnămune la postul nost. Ce face ună strepită, sgomotă.
Lacrem inutil Voo a boffann ona caraf- fina per ciappà on poo de spiret El scricca i dens Andemm fioeuj! Emm sentii Nun emm sentii a tronà	Lacrămi fără folos. Mă ducă să suflă o ca- rofină pentruca să ca- pătă ună pică de spirit. Elă crășcă în dinți. Aideți copii. Am sențit. Noi am audit, sêmțit a tuna.
D'andà dove je porta el so destin Che j' ha creaa (che i'a creaa) Vuj cuntao on bell cas, sii intendever Taiel via L'uss l'è grand, lassel passà Di angior che han credun de alzà la testa M'obblega a voltà straa	De a merge unde-i duce destinul lor. Ce i-a creat. Voi spune ună casă fru- mosă, fiți cu atențiune. Tajelă. Ușa e mare, lasă-lă să trécă. Angeri cară cu credut de a-și înălța capul. Mă obligă a mă întorče pre altă stradă.
Me doeur No se po di mej d'insci	Mă dore. Nu să pôte Țice mai bine decâtă așa.

Magari fus vera

Magari fin sira
Quell che me par a mi
on poo stravagant, l'è
a vedè i fradij tutt a
piang, a sospirà tant
Se ved la terra some-
nada d'oss
Se senti sgar de chi g' haa
anno fi aa adoss

Se senti i ultem sospir de
quis che meur

L'aria è greva, greva,
umeda scura

E la spuzza d' odor de
sepoltura

Per i vost merit
Per creppà del rid

Macarū de ar' fi adevē-
ratū.

Macarū până sēra.
Cea ce mi sē pare mie
unū picū stravagantū e
a vedē frații toți a plān-
ge, a suspina atāta.
Sē vede pāmēntulū sē-
mānatū de ose.

Sē sēmțū (audū) sghē-
retele celorū ce mai au
sufflāre în ose.

Sē sēmțū (audū) suspi-
nele ultime ale celorū.
ce morū.

Aerulū e greu, greu,
umēdū, oscurū.

Și e infectatū de odōrea
de sepulturā.

Pentru meritele vōstre.
Pentru a crepa de rīsū.

Totă se se cunōscă trebuința de a ștudia
și poesiele populare din punctul de vedere a
limbei, mai citeză ună cântecū popolarū corsicanū.
O copilă află cadavrul tātāne-sēu într'o pā-
dure, și începe a sē cânta:

*Eo partu dalle Calanche
Circa quattr' ore di notte;
Mi ne falgu cu la tela
A circa per tutte l'orbe,
Per trovallu lu mio vabu,
Ma li avianu datu morte.*

Acă sosesce o altă copilă, care creșdendū că
cadavrul e unū frate alū sēu, pre care-lū cerca
demultū, stă în locū și vrē sē încēpă și ea a sē
cânta; ma ceialaltă o întrerumpe și continuă;

*Cullasevene piu in su
Chi truvarete a (è) Matteiu;
Perchè qugtu a lu mio vabu.
E l'aghiu da pienghie eiu,
Via pighiatemi u scuzzale,
La cazzola e lu martellu.
Nun ci vulete andà, vabu!
Tombu m' hann lu mio vabu,
E feritu u mio fratellu.
O! circatemi e trisore,
E qui preptu ne venite
Voglio tundemi i capelli,
Per tuppali le ferite;
Chi di lu sangue di vabu
V'achiu carcu lo mio dite.
Di lu vostru sangue, o vabu,
Bogliu, tinghiemi un mandile;
Lu mi vogliu mette a collu,
Quando avrachiu ozin di ride
Eo collu per le calanche,
Falgu per la Santa-Croce,
Sempre chiamando noi, vabu:
Mi Phanu crucifisatu
Come Ghesu Cristu in croce.*

(Va urma.)

PENTRU PLĂCERİ.

— Noveletă —

Catarina II. împărătesa Rusiei a fost o figură marcată. — Ca împărătesă și ca femeie. Numele ei va rămâne scris cu litere grose în istoria lumii; și dacă Amorul va fi portând protocolle preste dragostele din lume, dragostele ei vor fi scrise cu aur, cu cernelă și cu sânge de om.

La ademenirile amorului ea a călcat totă trepta vieții sociale, sa ridicată și sa cufundată ca vulturu-n sbor, și și-a permis totă aventura, totă picanterea ce amorul i-a pretinsu.

Era împărătesă; și domnia cu mână de feru; inimă de leu în peptu de femeie. Dar' la desmerdările amorului era auditore ca o femeie, și păharul amorului i era dragu și dulce.

«Cu noi plăcerea, după noi poporul» dicea frumoasa Pompadour; și aruncându veltu pe lume, dădea undă plăcerii, și trăia zile dalbe. Împărătesa Catarina trăia plăcerii, dar' ochii ei de vulturu nu dormiau nici-odată.

Marī evenimente politice, grele încurcături diplomatice se petreceau pe scena lumii — ea le petrecea cu atențiune; dar' i ajungea timp și inimă și pentru jertfe la altariulu amorului.

Între munții Cerchesiloru izbucnisē revolta. Eroii și adenoctiī martiri se transportau cu droia la minele Siberiei, — împărătesa stătea treză, dădea ordine severe, — și împletea cununī amorului.

* * *

Suntemu într'unu balu mascatū, în capitala Rusiei.

Carnevalul era cătră sfērșitū și societatea alēsă, elita capitalei era de față. — Oficierii rusești, și garda împărătescā era reprezentată cu deosebire.

Catarina, puternica și faimōsa împărătesă, era în balu. Dar' asta nu o șcia, decâtu puçini chemați a păzi secretele launōsei împărătese.

Faça-i era acoperită. Dar' ce era mai frumosu în ea: stătura cea măiestōsă și ochii cei îndrēsneți și fulgerători se vedeau bine. Dar' acestea erau destule pentru de a atrage privirea tuturorū asupra sa.

Publicul se mișca cum se mișcă valul; dar' în valulū acelū mare totū-dē-una poteai se vedī o figură înaltă și măiestōsă, care se împunea și se deosebia.

Împărătesa încunjură sala de două ori, și privi în juru.

Cândū era se încunjure sala a treia oră, odată stătū în locū și privi cu ochii țentiți îndrēsneți spre unu căpitanū de gardă.

Căpitanulū privi la ea ca provocatū, și sēmți fiori plăcute. Acei doi ochi aveau unu focu cu neastēmperū, unu focu ca unu fulgerū.

Căpitanulū era unu bărbatū înaltū și frumosū, unu adevēratū modelū de frumșetă bărbătescā.

Privirea lui mārētă, plină de încredere, impunea; unu aspectū martialū, o țenută superbă, împreunate cu frumșetă și tineretă erau menite se stērnescă amorulū.

Cum ți-e numele căpitane? întrebă Cătārina. — Vasilof, căpitanū de gardă! rēsponse căpitanulū falnicū.

Împărătesa nu i lāsă timpū a o acompania. Se întōrsē repede și trecū mai departe.

Sē părea trecandū nepăsătore; dar' căpitanulū vedū totū mereu cei doi ochi, ca două fulgere, țentiți spre elū.

Împărătesa mai încunjură odată sala de balu, și ajunsē în dreptulū căpitanului. — Privirile se întelniră iară și căpitanului i tresări, ca și cându ar' cunoșce-o. Stătura ast' măiestōsă, ochii acei strașnici, foculū acela ce ardea în ei — le-a vēçutū ore-unde. — Dar' cine pōte se fie?

Căpitanulū pāși doi pāși.

— Frumōsă mască, tu ești cea mai frumōsă, — te adorū!

Împărătesa stătū înaltă; i-lū mēsura odată, apoi privi țentă în ochii lui.

— Căpitane, i-mī placī — dișe cu o superbie ce trada pe dama de o poziție înaltă.

Căpitanulū voi a o acompania; dar' masca desfăcū eventailulū înaintea feçiei, și dișe încetū: așçeptă; — apoi se întōrsē și se amestecă în publicū.

Privirile lorū se întâlneau adese, și căpitanulū se sēmța robitu privirei acei mārēte, privirei acei îndrēsnețe, fără astēmperū și provocătore.

În urmă — masca elegantă trecū pe lângă elū, dișe o vorbă, și-i întinsē unu biletū.

Apoi iară dispărū.

* * *

Într'o odaia pompōsă, arangiată după gustulū orientalū, ședea pe o sofă împărătesa Catarina, înlarvată. Ședea a lene și amăgitōre, și privia cu ochii sētoși de dragoste. La piciōrele ei stătea căpitanulū de gardă în genunchi.

Pe o mēsută rococo ardea o lampă mică, acoperită cu unu veltu roșu subțire. Deasupra lampei unu Amoru micu, cu aripī de aurū, se le-gāna, — Și clătitu de căldura lampei, i-și bātea aripile drăgālașū.

Odaia era luminată numai așa ca de lună, și acestă lumină redica feeria noptiī și estasulū.

— Nu cere căpitane se mē cunoșci, — nu șcii ce cerī — dicea împărătesa privindū în ochii lui cu beție.

— Ah mască frumōsă, ochii acei de focū — se-i vedū numai odată, — și ridicatū în ceriurī la lumina lorū se mē sēmțescū înçeitū.

Catarina se plecā la elū, ochi la ochi, și privi în ochii lui cu grație, cu dragoste și cu sete; așa cum priveșce pecatulū celū dulce cândū seduce sufletulū la perire.

Căpitanulū sēmți neșce fiori dulci și îmbētātōre, fiorile unui nebunū estasū.

— Veđi-i? întrebă ea încet.

— Să vedă un zîmbet pe gura ta, zîmbetul îngerilor — se nu-lu uită în veci.

Împărătesa stăt un moment. Apoi se scolă, redică pe căpitan cu mîna sa, și-lu duse lângă o iconă — Venus — ce era acățată pe un pãrete.

— Stăi aci căpitane. Dar' nu te întorce. — Vei vedé zîmbetul meu.

Apoi mersé la o oglindă; și un vèl mare, bogat, și-lu făcu turban pe lângă cap; un turban ce-i acoperia fația și ochii — numai gura, două buze roșii și înfocate — se vedeau. Apoi zîbindu grațios și amăgitoriu, dișe:

— Căpitane, vino!

Căpitanul se întorsé.

Și vedă două buze roșii ca ciréșa, și pe două buze un zîmbet, pentru care-ți oferezí viéța pradă, ca nebu.

Căpitanul i-și perdú capul.

Sé apropiă încet, șé plecă, și o sărută.

— Ah, țepă masca; și sări la o parte. Apoi i-și desfăcu turbanul i-și acoperí fația iară, și se aședă pe sofă.

Ea era măniosă, și căpitanul avea se-i ceră iertare.

— Ah cine ești? Ceremí viéța, spunemí cine ești! dișé în urmă căpitanul.

— Nu pândi launele amorului căpitane. — Gustă, și nu dorí se descoperí tainele unei femei ce și le ascunde. — Șcii ce e fericierea? Sé nu veđi trecutul, se nu veđi viitorul, se trăiesci prezentului, și se gusti! Nu cere se-mi veđi fația. Eu sunt o đină cu un destin fatal. Cine me vede: móre.

Ast'felu dișé ea, apoi întinsé mîna căpitanului, și privi cu drag.

Și se priviau cu focu strașnic și nebu, și cu dorul răsfat.

Lampa se părea că adorme, luna se ascusesé după un nor, și amorul bătea în aripí drăgășu.

* * *

Căpitanul remasesé singur în odaie, ca tređit dîntr'un somn dulce. Privi în jur, și se părea că e beat, beat de voluptatea amorului.

Sé scolă, și privi pe feréstră. Afară lucea luna și poleia tóte cu o lumină fantastică.

Dar' vedă până ce dama mascată eși pe pórtă; și într'un minut se vedă trecându o trăsura pomposă pe stradă înainte.

Căpitanului i-se părú că-i stă resuflarea în loc. Trăsura era trăsura curții imperiale.

Căpitanul i-și pusé mîna pe frunte.

Ah, cugetă — împărătesa!

Acuma-și aducea aminte de statura cea, de privirea, de superbia cea neaseménată, ce numai Catarina o avea în Rusia cea mare. Și se sêmța redicat în nor — de speranța, de amor, și de iluziuni.

Căpitanul se întorsé și voi se-și lege sabia.

Pe mësută lângă sabie vedă un inel cu brilante, un inel ce nu se poté prețui.

Împărătesa i-lu lăsase de suvenir, de suvenirea unui moment de plăcere.

Căpitanul stăt frapat. Ce se gândescă, ce se făcă?

— A! împărătesa și-a uitat inelul aci — cugeta; și-lu redică, și-lu sărută cu lacomia unui amor nebu.

Inelul ei, care i-a îmbogățit viéța cu o suvenire mai scumpă ca tóte în lume, inelul împărătesei cei mari și puternice, ce pórtă sceptrul unei lumi întregi!

Cu atăta mai bine — cugetă el. Mâne se va însinua la audința, și-i va duce inelul perdut. Ah, o va vedé dară, i va vedé fația liberă, fația cea de deită, ochii acci de foc, — și în ochii acci de foc va vedé arđendú focul vecinic al amorului. Va sta aproape de ea, față în față, ochi la ochi, și va sêmți îndumneđirea la zîmbetul ei măgulitoriu.

* * *

Într'altă di căpitanul stătea înaintea împărătesei.

Catarina stătea măiestosă și impunătoare, și cu ochii se părea că mësura lumea de mică.

— Ce dorești, căpitan de gardă? întrebă Maiestatea.

Căpitanul aréta inelul cu brilante.

— Maiestate, — pe mësă a-ți uitat un inel.

Împărătesei i se trasé o creță mică între sprâncene.

Catarina joca cărți, adese jocuri cutedate; dar' nu suferea ca cineva se i-se uite în cărți. I-și făcea voia dragă, până la esces; dar' nu uita nici-odată că ea e împărătesa Rusiei, și nu suferia umilire. Ea i-și permitea tóte, altuia nimică.

— Un inel? Nu cunosc inelul căpitane!

— Maiestate... voi se continue căpitanul, dar' împărătesa i făcu un sêmnu — audința sa sfêrșit.

Căpitanul eși.

La semnalul dat într'un bărbat bătrân, cam gârbov de spate, spân și cu o față neplăcută. Acesta era șeful poliției secrete. Un om care ar' fi știut se spună multe din aventurile frumoșei împărătese.

Catarina i spusé ceva.

— Vasilof, căpitan de gardă — i-lu cunosc, dișé șeful poliției secrete.

Apoi eși.

* * *

În ziua următoare primí căpitanul ordin, — și porni la bătaie în Cerchesia.

Cerchesii luptau ca lei, luptau lupta de esintință, lupta cea din urmă, — luptau cum se luptă moribundul cu mórtea.

Cădeau sermanii, doborîți de armele muscălești, — dar' viéța și o dădeau scump.

SALUTAREA PRIMĂVEREI.

Buletinele împărătești vesteau, că muscalii morū, dar' învingū.

După câteva zile, șeful poliției secrete intră la împărătesa.

Pe o tîpsie de aurū aducea unū inelū de brilate.

— Maiestate, — Vasilof, căpitanū de gardă a cădūtū în bătaie.

— A fostū frumosū băiatū — dîsē împărătesa.

Iar' după ce eși șeful poliției, stătū și privi la inelū cugetătoare, și dîsē în sine: ți-am spusū căpitane, că cine mē cunoșce, mōre.

Apoi intră o damă de curte și împărătesa sē pusē la domino.

V. R. Buticescu.

SÓRTEA VĒDUVEI.

(Urmare.)

La mēsa încărcată cu cele mai alese bucate, pe care ómenii din societățile cu mare dare de mână obicinuiău a le servi musafirilorū, sē încinsē o discuție animată asupra toaletelorū, balurilorū, concertelorū, escursiunilorū etc. Câteva dintre cocónele mai vrēstnice plāngeau vremea trecutā, reprobau morăvurile stricate din lumea de ađi, iar' o parte a musafirilorū lāudau gustulū alesū alū cocónei Tāpălăgescu în alegerea bucatelorū. Aceste rēmășite ale unorū familii cădute materialiceșce, dreptū jertfā prādālniciei lorū, rābdau câte șese zile în săptămānā, iar' a șeptea dî māncău la mesele altora despāgubindu-sē pentru îndelunga rābdare. În vreme-ce bunulū D.-dēu a muncitū șese zile, iar' a șeptea dî sa odichnitū, gurile acestora odihneau pe cātū Creatorilū a ziditū, și zdobiau pe cātū D.-dēu a datū pildā de repaosū.

Intōrsā dēnsele dela mersulū firescū alū lucrurilorū omeneșci, nu e mirare dar' că gāsiau pe tótā lumea întōrsā, obiceiurile bune de odiniorā stricate astāđi și preste totū, lumea rea cum n'a mai fostū.

— »Audi acolo! — începū cocóna Vulpianū — »distracție i-i dîcū bărbatii unei visite de câteva minute cândū alergī ca sē mai vedī ce facū cunoscutele. Ei sē înspāimentēzā de prada ce sē face oferindū prietenei ce-a venitū sē te vedā, o dulcētā. În vremea mai de demultu ne strîgeamū vorbiamū, māncamū, dansamū și lumea era mai bună. Astāđi? Sub cuvētū de obiceiuri alese, trecī pe la pōrta prietenelorū, dai o cartā de visitā și atāta totū. Abia au mai rēmasū câteva case bune în care mai petrecī la o mēsā alēsā.«

— »Și rare-orī — continuā cocóna Iepurescu — »cāci bărbatii de astāđi nu privescū cu ochi buni prietenile între femei ca unele, care, după-cum spunū ei, suntū prea costisītore.«

»Cândū vreau sē mērgā la birtū mai trecū cu vederea — dîsē inevitabila cocóna Frosa fixāndū pe cocóna Tāpălăgescū.

Acēsta oftā din adēnculū sufletului și tăcū dreptū sēmnu de aprobare.

— »Tóte ca tóte, dar' e revoltătoare obrāsnicia unora dintre bărbatii de ađi carī interdicū soțiilor societatea cu anumite persóne spunēndū că aceste suntū »sfredelulū dracului« în casa unde intrā — sē audī rostindu-se din unū colțū alū mesii.

Era rostulū cocónei Pātlăgescu care sē hrānia de pe mesele tuturorū femeilorū nemulțumite de starea pe care o au.

Desbaterile erau portate de câteva cocóne de feliulū acestora. Ele erau raportorii bogăției de mese întocmai ca raportorii gazetarii dela dîncurile clasei aristocratice. Și ei ca și dēnsele își au meseria particularā de a da veste în tērā despre bogăția meselorū unde obicinuiescū a-se împēca cu stomaculū cu care din partea cea mai mare a vremii trăiescū pe piciorū de rēsboiū. Lumea sē ia cu binele și cu acele ca și cu aceștia.

— »Sē culci copii!« — strigā în sfērșitū cocóna Tāpălăgescu guvernantei. Guvernanta iesi sē împlinēscā ordinulū.

Bietii copilași își tratarā stomaculū cu ce poturā din prājiturile rēmase nesfārimate de societatea alēsā a bunei lorū mame. Dēnșii furā nevoiți a sē culca fără sē fi fostū învredniciți de o sārutare din partea ei. Dreptū vorbindū, mititeii nu prea erau obicinuiți cu acēstā gingășie, »cāci« — spunea cocóna Tāpălăgescu — »nu e bine sē obicinuești copii cu prea multā dovadā de dragoste, devreme-ce pe urmā nu te mai poți mātui de dēnșii.«

— »Nici nu-ți mai încape vremea sē primeșci și sē dai câte o visitā din pricina că grija de copii nu te iartā a-ți gātī toaleta — urmā înainte o altā prietinā a cocónei Tāpălăgescu.

»Audi creșcere!« — începū cocóna Șpanocū — »Eram invitată la cocóna Sfaciogū cu mai multe altele din societatea alēsā. Cucóna Sanfirēscā spunea că nu pōte încredința guvernantei îngri-girea copiilorū, că nu o lasā inima sē ia dādacā, că... în sfērșitū o multime de bādārānii de feliulū acestora. Sē vedea cātū colo că nu e de nēmū.«

— »Dreptū sē-ți spunū, cocónā Șpanocū, nu prea suntū încāntată de o parte a societății cu care obicinuiēșce a sē încunjura madamū Sfanciogū. Eu nici nu mai cercetezū casa dēnsei« — rēs-punsē cocóna Frosa, care de vr'o doi ani nu prea era poftitā pe la cocóna, în casa cărcia spunea că nu vrea sē între.

— »E nemțóicā Sanfirēscā« — adausē cocóna Vulpianū — și, D.-dēu mē ierte, dar' nu înțelegū ce gustū mai au bărbatii de ađi. Scandalū! o mare parte își aducū nevestele din Germania și sē nu vē mirați că o fatā sēracă nu pricepe ce va sē dîcā viēța în societățile alese.«

— »Dar' așa suntū tóte nemțóicele« — continuā cocóna Frosa — »nu le gāseșci nice-odatā în stare de a te primī cum sē cere sē primeșci

pe o cunoscută din clasa socială mai înaltă. Ele totu-de-a-una au mii de scuse; cându gătirea copiilor, cându privigherea lângă un copil bolnav, și alte sute și mii de scuse cu d'alde ale bucătăriei, casei și așa înainte. Aceste nemțoici sunt delă firea loră servitoare. Ba se spune că mai începe lumea a lauda și vrednicia femeiloră ungurene. Sau stricatū obiceiurile bune de demultū. Așa dēu!

După multă vorbă, în sfârșitū se apropiă și cēsulū despărțirii. Una câte una cinstitorēle mesei au plecatū.

În birtulū »la Cruce« coconulū Tăpălăgescu a fostū astă sēră mai multū ca altă-dată omulū pismuitū pentru fericirea lui casnică.

— »Nu te gândeșci la însurătorē coconule Cocorăscu!« — dīsē unulū dintre conmesenī unui burlacū, vechiū funcționarū, care afară de buna sa leșōră mai avea și o bunicică moșcenire delă reposații sēi părinți.

— »Da:« — rēsponsē coconulū Cocorăscu — »dar' unde găseșci astădī o soție ca cocōna Tăpălăgescu!«

Coconulū Tăpălăgescu luasē acestū rēsponsū dreptū unū sarcasmū, deși tovarēsulū sēu de mēsă, coconulū Cocorăscu pizmuia într'adeverū fericirea casnică a coconului Tăpălăgescu.

În credința, că astă-sēră iarăși i-lū așceptă soția sa cu cēta obicinuită decâteorī avea serate, coconulū Tăpălăgescu se șēmția mai descurăgiatū ca totū-dē-una. Găsi dar' de cuviință se bea mai o porție de vinū ca se prindă curagiū.

Demultū i-și pusesē în gândū ca se dea o lecție nemulțumitei lui soții. Încurăgiatū de vinū și neastēpēratū de a vedē odată resolvată și acēstă chestie, iși achită socotēla dādū »bună sēră!« tovarēsilorū de mēsă și plecā cu espresia unei hotăriri nestrămutate pe față.

Părea că vede bietulū de Tăpălăgescu cum i-i prinde de bine se fie și dēnsulū pe viitorū »capulū căsī.«

Și dreptū vorbindū cocōna Tăpălăgescu nu era delă firea ei rea. Fie că influența societății de femei cu care se încungiuasē, fie că prea multa dorință a coconului Tăpălăgescu de a avē pace și linișce, fie că amēndouē aceste împreună au adusū starea de lucruri aci, — în ori-ce casū o schimbare a lucrurilor nu era cu nepotință.

Trebuia dar' se se sfērșescă acēstă comedie. Și nu mai târziu decătū pentru astă-sēră hotărīsē coconulū Tăpălăgescu a deschide ataculū împotriva stăpânirii cocōnei sale.

În mersulū sēu spre casă, curăgiosulū omū fluera în șișăite unū marșū, reminișcență din timpulū cândū pe băncile școlei făcea cu colegi sēi greve împotriva a câte unū profesorū prea din cale afară nepoliticosū cu viitorii reprezentanți ai țērii. Sub inspirația acestui marșū iși alcătuisē dicția pe care avē sē o țēnă astă-sēră cocōnei.

Ast'feliū pregătītū cu deseવર્șire pentru atacū și apărare, sosi acasă, sună clopoțelulū mai energicū ca de obiceiū și intră.

După feliulū înfățișării se cunōșce omulū de inimă. Cocōna Tăpălăgescu fū surprinsă de accentulū hotărītū, cu care soțulū ei i-i dādū astă-dată »bună sēră.«

Dar' obiceiulū e obiceiū; dēnsa începū a-i țēne obicinuita predică.

Spre mirarea ei, coconulū Tăpălăgescu i-și fluera înainte marșulū întreruptū numai prin acēlū »bună sēră!« rece ce rostisē la intrare. Ast'feliū se desbracă și în locū se dīcă o vorbă macarū, se culcă.

După mai bine de unū cēsū, vedēndū că soțulū ei nu primesce lupta, adormī și cocōna Tăpălăgescu.

Trecură vre-o trei ore de somnū. Cocōna Tăpălăgescu se deșceptă. Era ora hotărītă și obicinuită pentru sculare. Afară se vedeau semnele unei dīle frumoșe. În camera de-alături copilașii își urmau somnulū dulce.

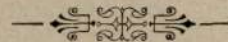
După-ce își sārută, ca nici-odată, copii, cocōna Tăpălăgescu, se rentōrsē în camera de dormitū ca se dea alarmă de sculare bărbatului ei și se încēpă cu lecția de deminēță.

După multă larmă, coconulū Tăpălăgescu nu află de cuviință a da, încātū pentru ađi, ascultare soției.

Bănuindū ceva deosebitū, ea i-lū scutură. Era nemișcatū bietulū. Era mortū.

(Va urma.)

Cornel Pop Pēcurar.

La aniversarea nașcerii mele.

*Înc'unū anū de dulce iluzii a peritū ca nălucire,
A peritū!... sa stinsū in chaos, rătăcindū in alū sēu sborū;
Cincispreșcece primevere, ca o dulce suvenirē
Am trecutū in a mea vieță îmbētatū de-unū sântū amorū!*

*Dōmne! cândū-mi-aducū aminte de-acea vieță sburătorē,
De-acea vērștă sēmēnată de iluzii și plăceri;
Sēmțū din ochi-mi curgēndū lacrimi și pe față-mi o sudore,
Unū florū prin mine trece... sēmțū că vorū veni doreri!*

*Ani suavi ai vieții mele, sēmēnați de veselle,
Vērștă 'ncinsă cu ghirlande și creată 'n sērbători!
A-ți peritū ca și steluța din a ceriului tărē,
Și v'ați ștersū din a mea vieță ca și rōua depe flori!*

*O! tu dī aniversarā, dulce dī de fericire!
În deșertū mai vii acuma sē mē inșeli cu dulce cāntări,
Că nu-mi aduci decătū lacrimi și o dulce suvenirē
Ce 'n trecutulu vieței mele am cules-o 'n desmēdări!...*

A. G. DRAGHICESCU.

IUBIREA CEA DIN URMĂ.

— *Novelă.* —

Nu știu decât atâtă iubire este cea mai înflăcărată, dar' cea din urmă. de sigur, este cea mai mare și cea mai adâncă.

I.

Vântul mării urla printre mlăștinele săroșe ce se întind de-alungul țărmului britanic între Croisic și Guerande. Tristele priveliști ale stepei, a cărei uniformitate nu era întreruptă nici macar de un arbore, aveau o înfățișare încă și mai posomorită din cauza unei negure grăse de toamnă precum și a norilor celor negri și mari, cari împetrișau cerul pe totă întinderea s'a. Obosite de-a se juca cu spuma valurilor, câteva paseri băltărețe sburau pe de asupra acestui ținut trist și strigătul lor melancolic și dulce străbătea printre armoniile jalnice ale vântului de medănopțe.

În această și tristă ocnă erau deșerte. Nu era suflet de băieșu cu îmbrăcăminte albă ca zăpada, cu pălăria lată de păslă îndoită spre frunte, și ici și colea nu se zărea decât comori de sare sură împetrișându drumurile negre care duc miile de rezervorii în care se formeză sarea de mare. Nimic mai fără viață, nimic mai jalnic chiar' pe un timp cu soare, decât acest pământ sec și tăcut, fără un fir de iarbă, fără o frunză, fără un vesel cântec de pasere.

Serios și cuprins de grijă la vederea acestei aspre priveliști, un om îmbrăcat cu o bluză albastră, ducându un sac în spinare și spriginindu-se de un bătu noduros, mergea încet pe drumul ce duce dela Saint Nazaire la Guerande de-a curmezișul mlăstinelor săroșe. După mersul lui deosebit, după fineța mânilor lui neînăsprite de muncă, puteai ușor cunoșce în el pe omul căruia îi place să facă excursiuni pe jos, pe unul din acei artiști pasionați, deși nu de profesiune, cari voiesc să contempleze natura în manifestățiunile ei cele mai intime și mai variate. Acest om se numia Pascal Kersaint. El se întorcea din Paimboeuf, unde se dusesese să reguleze o afacere de moșcenire, și se ducea îndărăt la Paris pe drumul cel mare al fantasiei, adecă cu hotărîrea de a ocoli pe jos peninsula armoricană, țera sa natală, ale cărei pozițiuni le admira cu nesățu, ca un adevărat Breton ce era.

Entuziasmul său puțin cam naiv nu-și avea isvorul în vr'un escus de tenerețe. El trecuse preste vârsta nebuniilor și a illuziunilor. Ceasornicul timpului îi sunase ală patrușcelele an și pre fața lui se vedeau urmele acestei maturități a vieții. Într'adevăr trăsurile feții lui Pascal erau slăbite și obosite, creșe adânci îi erau săpate pe frunte, ascundându, fără îndoie la sub îndoiturile lor secretul unor suferințe înăbușite; perul lui negru era străbătut de

numeroșe fire albe; ochii lui afundați în orbite, aveau espresiunea unei lăngedimi aprăpe bătrânești, avându la extremitățile lor adânci brăde. Cu un cuvânt turistul nostru avea toate aparențele etății sale; și ai fi putut căde în erorea de a-lu țene și mai bătrân, decât câte-odată nu ar fi voit reflexul inimei sale candidă și esaltate ca se-i transfigureze în vre-unu mod fața sa moroșă și vesteșită.

Precându el înainte prin acest ținut păuros, bruma care îl încungiu se rădică puțin câte puțin suindu-se cătră ceru. Orisonul se limpedia și Pascal Kersaint se oprî pentru-ca se măsura cu privire spațul ce-l percurgea din moment în moment. Îndată zări trei puncte îndepărtate, cari formau un vast triunghi de-a curmezișul troenelor de nesip: Gueranda, o vechie fortăreță încoronată de verdță; Croisic, un mic port de mare în fața unui deșert nesipos, și cătunul Batz, o grupă de colibi la piciorul unei stânci înalte. Acest tablou măreț, păstrându încă o solemnitate aspră și selbatică, absorbia atențiunea călătorului, când de-odată un sgomot jalnic îi urmă contemplațiunea.

La început credu că aude gemutul unui vânt de mare, ce sémănă cu plângerea vócei omenesci, dar' în curend se convins că erau țipete pricinuite de un pericol amenințătoriu. Pascal alergă îndată spre locul de unde străbătea acel glas plângătoriu, și descoperi la câțiva pași din cărare, în fața unui morman de sare sură, o femeie palidă în agonia morții, cu capul spriginit de genunchii unei tinere fete care suspina.

— Sântă fecióră! ajută mamei mele! strigă ténera fată îndată ce zări pe străinu.

Pascal își stăpâni emoțiunea ce i-o causă acestă priveliște sfășietóre și se pusă să dea mână de ajutoriu moribundeii.

Femeia își perduse consciința; o surdă agonie îi încreți mușchii feței; din gura ei pe jumătate deschisă, eșiau hropote plângetóre, numai mâna ei mai arăta puțină energie vitală și strinșea puternic mâna copilei ca și cum ar fi voit să susțină viața prin o ultimă sfortare de iubire maternă.

Pascal se silî a-i reda viața: îi spălă templele cu apă de mare scóșă dintr'o baltă. Îi versă între dinti câteva picături de vinu vechiu ce-lu avea în plosca lui de călătorie. Îi învelî membrele, deja întepenite și înghețate, cu o mantă ce-o scóșe din sacul său. Însă în curend trebuî să rēcunoscă că silințele s'ale erau zedarnice, și că, pentru-ca să scape pe nefericita din gura morții, să cerea grabnic de-a recurge la ajutore mai energice și mai esperte.

Un medic! dișe Pascal tinerei fete, care se uita cu o frică nespasă la ce-a-ce făcea el. Alergă la Guerande și adă un medic!

Copila se ridică cu o săritură și deși lacrimile îi inundau ochii, deși tremurul îi clătina picioarele, totuși ea porni să eșcute ordinul lui Pascal, când acesta o chemă îndărăt. El ză-

risé la o mică depărtare o colibă de băieși și se hotărî de-a transporta acolo pe sermana femeie, apoi de a merge el însuși cu totă graba la orașiu ca să caute ajutorii.

— Suntem departe de Guerande, dîse el. Mă tem că drumul se nu fie prea lung pentru d.-ta, în starea de slăbițiune în care te vedu. Ia-mi sacul și bățul și urmază-mi.

Dicîndu această, Pascal redică în brațe corpul aproape fără viață și se îndreptă spre colibă, care era situată ca la o sută de pași, între două gropi de sare.

O băieșită, ședînd înaintea vetrei pre care fumega nise taciuni, învertia o rotilă încărcată cu cîneapă.

Băieșita era o Bretonă de o vîrstă înaintată, cu trăsuri accentuate, cu față blînda, cu privirea serioasă și adîncă ca și aspectul ce-lu oferea împregiurimca casei sale.

Ea se redică fără a scote un cuvînt din gură, strîns straietele sure de pe pat și Pascal își aședă trista povoră pe elu.

— Dăți silința de-a re'nusufleți pe mama și de a mîngăia fca, i-i dîse Pascal țeranei. Eu îndată voi re'ntorče.

Abia trecuse o oră și Pascalu reintră în colibă urmatu de unu medicu. Dar' orî-ce ajutoriu acum era zedarnicu. La capetulu patului era o mică masă acoperită cu o pânză albă. Pe ea era aședată o cruce cu Christosu restignitu între două opăite de rășină, a căroru lumină se reflectă licurîndu pe fruntea rece și liniscită a strinei care nu mai scia de suferințe. Băieșita sta în genunchi și rostia o rugățiune tînîndu în mână nișce mătăni, pecîndu copila, adîncită, pierdută în durere își tîne fața ascunsă între mîni, arîtîndu-și adîncă sa întristare prin tăcerea și nemișcarea sa. Unu sîntemîntu tainicu și sfîntu te cuprinde în fața unei ast'feliu de privești, care te face mut și gînditoriu. Pascalu și doctorulu, fără sgomotu se duseră la patulu unde zăcea mîrta. Acestu din urmă o esamină unu momentu, clătina încetinelu din capu și eși. Pascalu îl recondușe pînă în drumu.

— Biata femeia, i-i dîse atunci mediculu, a trebuit să îndure amar suferințe, cari i-au ruinat grabnicu sănătatea. Poterea i-a fostu storsă, și ea s'a stînsu.

După-ce remase singuru la ușa colibei, căletoriulu nostru începî se se gîndescă la ce-a-ce trebuia să facă. Elu își împlinise o datorință de umanitate. Mîrtea însu a grăbitu a-i zădarnic silințale. Se mai pot elu crede acum liberu și se-și vedă de drumu? Orî din contră trebuia să jertescă pentru această nenorocită o di orî două și să îngrijescă însuși de unu mormîntu pentru această necunoscută? Precîndu își punea aceste întrebări, o mână i-i atînsu umêrul. Se întorsu și se află în fața ospitalierei țerance. Acesta isprăvisu de-a se închina cu mătăniile și și le aședă la brău.

— Trebuie se negîndimă a înmormînta pe mamă și a trimite pe fca înderîtu la părinții sei, dîse țeranca. — Acesta te priveșce pre d.-ta domnule!

Pascalu tocmai voia să rîspundă că a facutu totu ce-i dicta consciința sa, dar' n'avu putere ca să dîcă așa ceva. În inima lui nu era atăta egoismu încatu se-și mîsure compătimirea s'a cu atăta sgărceție. Elu făcu din capu unu semn care era ca și o promisiune că-și va împlini îndoita datorință despre care i-i vorbisu băieșita.

— Ei bine domnule, i-i dîse ea cu vîocea ei gravă. Mîrta te va binecuvînta susu în ceriu. . . În momentulu cîndu era se-și dee sufletulu lui Domneșu a deschisu ochii mari, s'a uitatu la fia-sa cu nedumerire și a pronunțatu gîngîndu numele de Micheline. Apoi viața i s'a sfîrșitu într'o lacrimă, fără îndoială, gîndindu-se la copila pe care o părășia.

— Îmi voi da silința ca sufletulu sermanei mame să fie mulțumitu de mine, rîspunsu Pascalu adîncu mișcatu.

(Va urma)

În lumea celor vii.

Din a lunei grigî, necasuri, din vîrtejurile ei,
Cu nopți lungi, zile de trudă, inimă mică și omeni răi —
Cu doru multu mă întorcă iarăși în regiuni ce-am cunoscutu
La noi dragii vieții mele, plăceri scumpe din trecut!
Tremurîndu îmi atîngu Lyra și cordilele-i instrun.
Mi de suvenir și gînduri dulci în sufletu mi s'adun.
Și în senu-mi iar' re'nvie: speranțe, gîndiri, plăceri —
Șum mai tîneru, mai cu viață — mi se pare — decatu ieri.

Vă salută cu bucurie Lyra, versuri, dragi copii!
Dorulă vost' m'a trasu de-acuma iar' în lumea celor vii;
O! că nu-i nemicu mai dulce ca în versuri se însiri
Povesti tainice și sînte, doruri mari și mari gîndiri;
Și cîndu dorme lumea 'ntregă — numai singuru se sîmțeșci
Plăceri ce-ți înaltă gîndulu în regiuni domneșci,
Se chiem vremile trecute, și din ele se combină —
Alte vîcuri, s'adunî nîmuri, și-alte nîmuri se desbină; —
Și catenele robiei c'o mână se le deslegi,
Se crezi o altă lumie, alte nîmuri, alte legi.

Orî retrasă pre cornulu vetrei, adîncitu cu ochii 'n focu
Se numerî zilele vieți-ți, dulci, și fără noroc,
Se te impresore ca norulu gîndiri dulci, gîndiri amare
Și prin minte-ți se se-ntorče ca schinteile prin pară...
Se te-avînti în vîrvulu stîncei, se-ți vedî lumea la picioare
Dine cu pîru lungu și galbenu scaldîndu trupu-albu în isvîre.

Orî s'alergi în valea-adîncă, prin poienele cu flori
Și s'ascultî câtu e de dulce cîntulu de privighitori,
Se privești cum susu în ceriuri mîndru stelele s'apîndu,
Și cum sîntele ilusi dulce sufletu-ți cuprîndu;
Și se uiti că ești în lumie, de visezi orî ești deșceptu...
Dîmne! câtu e de irumosă dulcea viață de poetu —

Vă salută după-ani de zile — Lyra, versuri, dragi copii!
Dorulă vost' m'a trasu de-acuma iar' în lumea celor vii.

V. B. Muntenescu.

DIN VIAȚA DE BUCUREȘCI.

Buba aristocrației. — Distrugerea monumentelor naționale. — Două proteste. — Balul Societății Amicilor de Belle-Arte. — Postă și dulce. — Beneficiile artiștilor noștri.

După alegerile dela Banca națională, unde candidații liberali naționali au avut o majoritate de aproape trei sute voturi asupra candidaților guvernului, alegerile dela Creditul rural — prima societate română de credit fonciar — au venit să adevărească odată mai mult că aristocrația se duce... După averea mobilă, averea imobilă e în mâna democrației liberale. Votanții, reprezentându 3.504 voturi și un capital de 59.500.000 lei (franci) adunați Dominecă (11 23 Martie) spre a alege doi membri în locul celor doi liberali-naționali eșiți la sorți, au realesu pe acești din urmă cu aproape unanimitate, pe cându primul ministru actualu a avut numai douăzeci și două de voturi.

Și nu e de mirare că aristocrația devine din ce în ce mai nepopulară și vede cu ochii perindu-i împreună cu averile din mână și terenul de sub picioare. Nu demult unu comerciantu din capitală, d. Grigore Alexandrescu, a reluat în »Românul« propunerea ce formulase odinioară în »Unirea« pentru înființarea unei societăți cu scopul de a veni în ajutorul îmbunătățirii sôrtei săteanului român. D.-sa ofere suma de 1000 lei dacă se voru găsi o sută de subscripționari cari se ofere o sumă identică pentru numitul scopu, și până la 5000 lei, împreună cu fratele d.-sale, Mateiu Alexandrescu, cându subscrierea s'ar urca la suma de 500.000 lei.

Inițiativa dlui Alexandrescu a fostu împărțită de unu altu comerciantu, d. Ionu G. Paladă, care s'a oferitu a subscrie și d.-sa 1000 lei.

Ei bine, credeți că s'a găsit printre numărul însemnatu al membrilor aristocrației noastre, sau printre numărul și mai însemnatu încă alu acelor cari trecu s'au voru să trecă ca atari, vre unulu care se răspundă acestei nobile propuneri? Vorba lui Millo:

Ași! fugi de-acolo nu mai visa!

Cu toate acestea diuarele străine trimbițeză pe toate tonurile cum ea-și vearsă punga spre ajutoarea străinilor, a instituțiilor și scopurilor lor. Ast'felu iată ce cetim într'unu diuariu franțuzesc ce apare aici, redigiatu de unu francezu: »Inregistrându ieri generoasă ofrandă a unui Român în favoarea școlii franceze, am tăcutu numele donatorului... care are de-alt' mintrelea dreptu la onorile celei mai largi publicități. Vomu spune dar' că acela care a dăruitu 25.000 franci în folosul școlii franceze, e d. Alexandru Filipescu, fiul principesei Elisa Filipescu.«

Și pe cându se dăruiesc 25.000 lei pentru o școală străină, nu se răspunde nici cu 1000 la apelul patrioticu făcutu de unu comerciantu în folosul țeranului român, talpa țerei și temelii statului.

Iată dar' pentru-ce aristocrația noastră nu mai are nici o trecere și pentru-ce nu este nici o oca-

siune în care, venindu față în față cu democrația, să nu culégă furtuna după vântulu ce a sêmênat.

Iată asêmênarea pentru-ce Românulu cântă blăstêmându:

Bate, Dómne, pe ciocoii!

și-și rëdică pumnii asupra clasei înalte, care nu se îngrijesce a face nici o reacțiune în contra curentului nenorocitu ce o sapă în temelie.

* * *

O reacțiune care va face epocă în istoria artei în România e de siguru aceea ce sa începutu de câtu timpu în contra modului cum sa făcutu pânăcum, și din nenorocire urmëză a se face încă, restaurarea monumentelor noastre istorice și naționale. Mai mulți deputați, între cari ilustrulu nostru oratoru d. Nicolae Ionescu, au interpelat guvernulu, — cu prilejul cererii unui nou creditu pentru continuarea lucrărilor de restaurare a bisericei Sfinții Trei-Ierarchi din Jași, — asupra modului defectuosu și costisitoriu în care ele se sêvêrșesc. Totu spre a lupta în contra acestei nenorocite direcțiuni, sa înstituitu și unu comitetu de rezistență »pentru apărarea de distrugere a monumentelor naționale« care a publicat până acum două proteste și care credem că nu se va opri aci.

Primulu din aceste proteste — o broșură de patru-șeci pagini în 8" — începe ast'felu:

»Suntu 15 ani de cându, dintr'unu sêmțământu de înaltu patriotismu, s'a hotăritu a se restaura celu mai remarcabilu monumentu istoricu »Curtea de Argeșiu« ce făcea fala artei arhitecturale în România și mândria neamului nostru.

»Dorindu a face bine, inițiatorii acestei ferice ideii făcură apelu la somitățile Franței, la celebrulu Viollet-le-Duc, spre a ne spune ce trebuie făcutu.

»După unu ștudiu de adevăratu savant, acestu celebru arhitectu ne încheiă vederile s'ale asupra acestui monumentu și ce trebuie să facem spre a-lu restaura. Totu elu ne hotăresce că aceste lucrări voru dura doi ani celu multu și nu voru costa decâtu 200.000 lei.

»Lucrările se începură pe temelii hotăritu de acestu savant și sub conducerea unui francezu recomandat a fi fostu în biroulu seu multu timpu.

»Lăsatu în largulu liberei acțiuni, acestu domn profită de evenimentele ce nelinisciră țera dela 75 încóce și lungesce lucrările în timpu de doispreșeci ani, consumându unu milionu șapte sute de mii lei, spre a face, nu restaurarea monumentului, ci spre a schilodi opera cea mai gingășă ce aveam, sdobindu-i totu ce conținea de originalu, totu ce făcea reputația s'a dréptă de »bijuterie a artei arhitecturale bizantine,« iar' în locu dându-ne o clădire plină de zorzone și de poleeli ce batu la ochiulu vulgului, dar' care va rămânea viitorimei modelulu batjocurei unui străinu nepricéputu și neonestu....

Urmază apoi unū ştudiu alū d.-lui G. Sterianū asupra modului cum se face »restaurarea monumentelor istorice în străinătate și în România«, și două documente foarte importante relative la restaurarea Mănăstirei Argeşului. Unul e raportul d.-lorū de Baudot și Viollet-le-Duc — acesta o celebritate europeană — prin care se stabilesc lucrările și cheltuielile și cel'altū, raportul Comisiunei însărcinată în Decembre, 1879, de minister. cu constatarea lucrărilorū, din care reesē că aceste sau făcutū cu modificări regretabile, prin ace'a că sau adăugatū ornamente cari n'au existatū, sa modificatū caracterulū turlorū, sa stricatū armonia proporţiunilorū, sau suprimatū accesoriū caracteristice originalităţei monumentului.

Alū doilea protestū pe care l'amū primitū de-ună-đi, cuprinde unū alū doilea studiu, și sub acelaşi titlu, alū d.-lui G. Sterianū, care nemulţumitū a lupta numai cu propriile-i forţe a făcutū apelū asupra acestei cestiuni la luminile a două somităţi: dnii Charles Garnier, arhitectulū operei din Paris și Henri Révoil arhitectulū monumentelor istorice ale Franței.

Iată, după multū interesanta scrisore a acestui din urmă, vederile ce există în Franța asupra acestei cestiuni:

»Respectulū trecutului și alū amintirilorū istoriei artei trebuie să fiā nota dominantā a lucrărilorū de astā naturā. A nu modifica nimicū, a nu îndrepta nimicū, a consolida înainte de tôte, a reface pe câtū mai puçinū posibilū și decā e necesarū a susţenē părţi vechi prin nouē; să se urmārescā cu multā scrupulositate nu numai rosturile, ciubucele, dar' chiar' felulū de ciopliturā să fiā conforme cu cea vechiā; într'unū cuvēntū a copia totū în modū servilū.

»Sē se întrebuinteze aceleși materiale, dacā sē pôte, din aceleși cariere; a sē ferī câtū mai multū de a sē atinge de sculpturī, de a sē denatura caracterulū, fiā chiar' barbarū, prin îndreptări cari le-ar' ridica valōrea istorică și ar' dīstruge armonia existāndū între acēstā decoarațiune și construcțiune, alū cărei aspectū îlū îmbogătesce.

»A nu spoī nicī-odatā! și nicī a răđui vre-odatā zidurile!

»Fie-care epocā (mē oprescū la 1800) își are noima sa; este o pagină de istorie localā scrisā cu petre!»

Dupā acēsta urmază raportulū dlui Lecompte, însărcinatū cu restaurarea, prin care răspunde la acusările Comisiunei din 1879.

Ambele aceste proteste sau distribuitū cu profusiune și sperāmū că cei în dreptū, luminați pe deplin asupra acestei atātu de importante cestiuni, sē vorū păzi pe viitorū de a mai cădea în erorile trecutului și a mai permite — sub pretextū de restaurare — derimarea puçinelorū monumente ce ne-au mai rēmasū, după cum s'au făcutū cu Biserica Sfântului Dumitru din Craiova, Mitropolia

din Tirgoviște și altele astāđi pentru totu-de-a-una perdute!

* * *

Sē șcie că acum unū anū unii din artiștii noștri au organizatū o expozițiē de tablouri în palatul Ateneului, spre a sē alege, cu acestū prilejū, acele cari sē se trimitā la Expozițiā universalā din Paris. Din acestū incidentū s'au alesū și o sutā din cele mai bune lucrări, formāndu-sē o loteriā din alū cărei produsū sē se pōtā acorda o mai drēptā rēsplātire talentelorū nōstre. S'au emisū 5000 bilete, a 5 lei unulū, dar' plasarea lorū merge foarte greu. Spre a'grābī distribuirea lorū, Societatea Amicilorū de Bele-Arte a datū Sāmbātā (10/22 Marte) unū balū în Sala Teatrului Naționalū, la care costulū biletelorū de intrare era rēscompēratū cu bilete de loterie. Atracțiunea serei a fostū o inovațiē din cele mai fericite: Baraca artisticā ce sē ridicase pe scenā, își lua ochiū prin mulțimea și frumșețea palatelorū ce erau expusē aci. Fie-care avēndū unū »appui-main« d'auritū legatū cu o fundā mare de panglicā, era zugrāvītā de unulū din artiștii noștri. Unū tēnerū, pictorū de talentū, Al. Bănulescu, ne-a presintatū întrēga galerie a capetelorū frumōsē ale lui Mirea, lucrate cu totū atāta gingāșie cu câtū farmecū originale; apoi dnii Voinescu, fostulū nostru consulū la Odesa și astāđi abilulū pictorū de marine, ne-a înfāçiatū câte-va din mārețele aspecte ale »nemārginitulū safirū«; Nestorescū, câteva capete grațiōse; Paraschivescu, care-și sēmnezā pānzele cu pseudonimulū Joanū Alpar, mai multe peisage și flori și încă o mulțime altele totū așa de frumōse. Ast'felū întēlegeți că ele s'au vēndutū ca pānea caldā, cu tōte că publiculū — de și forțe »select« cum ar' đice Claymoor — era foarte rēsțrīnsū. Pare că spre a sē adeveri că la noi tōte elementele sūtū ostile artei, cea mai oribilā vreme își deslāntuisē în sēra acea tōtā furia ei asupra Bucureștilorū. Cum tōte relele însă au bunulū lorū, acēsta a contribuitū ca cotilionulū sē fiā mai animatū și ca sē nu rēmānā nimenea nemulțumitū, mai alesū dintre elegantele curāgiōse cari au înfruntatū puhoiulū spre a venī și cari s'au întorsū încārcate de daruri.

* * *

Pe cândū ceialaltī muritorī întrā în postū, artiștii societari ai Teatrului Naționalū întrā în dulce, căci sumele rotunde ce le-aducū sērile de beneficiu — cari sosescū odatā cu Idele lui Marte — le permite sē-și îndulcēsćā și mai multū traiulū, deja destulū de îndulcitū estimpū, grație tantiemelorū grase ce acele câteva succesē ale stagiunei le-au produsū. Și pe lângā succesulū materialū care nu e de locū disprețuitū — succesulū moralū încă a fostū din cele mai strălucite. La 5/17 Marte beneficiulū lui Julianū a fostū o continuā ovațiune. Corōne, scule prețiōse, obiecte de artā, sonete de ocaziune, până și porumbeii nevinovați au fostū puși la contribuțiune de entuziasmulū publicului,

pentru modulă desevêșitū în care artistulū întrupêză pe porcariulū Jupanū din »Zigeiner-Baron«, îmbrăcatū în piele unгурescă. Adevêrulū e că Julianū e întregū sufletulū piesei. Dați rolulū altuia și opereta va cădea »à-plat.« Alū doilea beneficiū a fostū alū dnei Romanescū care ne-a datū Dominea (11/23 Marte) piesa lui Wilbrandt: »Aria și Mesalina,« tradusă sub numele acestei din urmă. Acêstă piesa, care, după titlulū sub care ni s'a servitū s'ar' fi potutū prea bine termina și după actulū I-u și după alū III-lea, ca și după alū V-lea, n'a plăcutū de locū publicului nostru. De-alt'mintrelea nici rolulū nu convine dnei Romanescu, alū cărei fisicū delicatū nu e de locū în armonie cu role de așa mărime. Cu tôte acestea inteligența artistei a sciutū interpreta de minune sentimentele personagiului represintatū și mărturisirile entusiaste ale salei au fostū la înălțimea talentului ei.

Preste o sêptemână Notara a țenutū sê ne dea pentru beneficiulū sêu o piesă nouă, cu tôte că e mai veche de două mii de ani. D.-sa și-a alesū tragedia lui Sofocle: »Oedip rege,« pe care s'a cercatū sê-lū interpreteze cu tōtă maiestatea antică. Valōrea acestei opere care din înălțimea a 23 de veacuri domneșce în fruntea poesiei dramatice fără ca nimicū sê-i întunece gloria, ne impune sê insistămū mai multū asupra-i și sê-i aducemū tributulū nostru de admirațiune.

Teba e decimată de ciumă. Poporulū imploră pe Oedip sê-lū mântuiescā de acestū flagelū, cum odiniorā îl mântuiesc de devastările Sfinxului. Oracolulū dela Delfi a preșisū că nu va fi mântuire până cândū mōrtea lui Laius predecesorulū lui Oedip — nu va fi rēsbunată. Ghicitoriulū Tiresias acusă de acestū omorū pe însuși regele Oedip. Acesta își amintesce că fugindū departe de Corintū, pentru-că Apolonū i-i preșisescā că va omori pe tatălū sêu și se va însocī cu mamă-sa, a ucisū la o respantie pe unū călătorilū cu ceta lui, cari i-i împedecau trecerea. Dar' Laius — căci acesta era călătorilū — fusesc omorītū de o cetă de tâlharī, după cum încredinșasē singurulū din servii lui care a scăpatū cu viēța. Intre acestea soșesce unū trimisū cu vestea că Polib morindū, Corintienii i-i ofere tronulū. Fuga lui Oedip nu va fi scurtatū ore viēța tatălui sêu, implinindu-sē ast'felū prima parte a oracolului?... Și Meropa în viēță, nu era o amenințare că și a două parte a profeției po- tea sê se împlinescā? De ace'a Oedip nu va merge la Corintū... Dar' trimisulū i-i mărturiseșce că Polib n'a fostū tatălū sêu, precum nicī Meropa nu era mama lui. Atunci cine suntū părinții lui? Oedip fusesc găsitū pe muntele Cite- ronului, cu piciorēle legate. La acēsta descoperire Jocasta, soția lui, cuprinde tōtă marimea nenorocirei lorū. Și preșisescā lui Laius că copilulū ce i se va nașce va causa pierderea neamului sêu. Iată pentru ce Jocasta îlū încredinșasē unui păstorilū, care în locū sê-lū piēdă, îlū dedesē în grija Corintianului. Teribilulū adevêrū sē descopere în tōtă grozăvia lui. Oedip — care va sē dīcă: cu piciorēle legate — era însuși copilulū acesta. Ast'

feliū fatala profeție a oracolului era împlinită: omoritorū alū tatălui sêu Laius, soțul alū mamei s'ale Jocasta. In desperare, elū își străpunge ochii pe corpulū neînsuflețitū alū reginei și victimă a blăstēmului neînduratū ce însuși îlū aruncasē asupra omoritoriului, lipsitū de lumina dīlei, despoiatū de mărime, acoperitū de pēcate, acestū mare nenorocitū reia toiagulū celei mai amare pribegii.

Iată în câteva trăsuri repeđi subiectulū acestei frumōsē și teribile compozițiunii, — cea mai dramatică din cele șeptedēci și două tragedii ale lui Sofocle, — pe care »savanta ordonanță a mersului, interesulū situațiunilorū, neprevēdutulū incidentelorū, joculū firescū alū desvoltărilorū, dramaticele emoțiuni prin mijloculū căroră sē desfășorā, și în fine catastrofa fulgerătore care o terminā, au făcutū sē fiā proclamatā de unū capū-de-operă unicū în antichitate, au făcutū sē fiā salutată ca minunea cea mai desevêșită ce a ilustratū vreedatā scena ateniană.

»Secolii au respectatū gloria acestei concepțiunii mărețe care, precedândū cu mai multū de două mii de ani progresēle sciinței scenice, atinge cele din urmă limite ale artei moderne.

Corneille, Ducis, Voltaire, englezulū Dryden s'au încercatū înzădarū sē dispute sceptrulū acestei imponente creațiuni a unui geniu pământeanū: corōna dramatică a rēmasū lui Oedip Atenianulū, cu adevêratū rege între toți și cu îndoitū titlū...«

Cu aceste aprețieri își încheiā analiza sa asupra lui »Oedip« traducătoriulū lui Eschil, care a tradusū în versuri frântuzesci tōte cele șapte tragedii ce ne-au mai rēmasū din teatrulū lui Sofocle.

Traducțiunea jucatā pe scena nōstră e făcutā de d. E. Aslanū, după o asemenea traducție franceză dētorită poetului Lacroix, maestrulū adaptatoriū alū lui Shakespeare și de curēndū alū lui »Egmont«, de Goethe, jucatū pe scena teatrului Odeon, din Parisū. Dar' dacā traducțiunea franceză e suportabilă, mulțamită marelui talentū alū traducătoriului, care i-a datū tōtă eleganța versului francesū, cea română — făcutā după o adaptație în versuri — e cu totulū departe de originalū. Versificația greoie, limba sāracă, espresionile barbare, suntū departe de-a ne da cea mai mică ideā despre grația și dulcēța nesfêșită, puritatea și armonia stiluluiū acelui pe care poporulū celū mai literatū l'a supranumitū »albina atică.«

Ne oprimū cu părere de rēu aci, spațiulū nepermițēndu-ne sē reamintimū tōte evocațiunile ce represintarea unorū asemeni opere ne rechiamā despre unū trecutū totū atâtū de mare și de gloriosū, pe câtū de depărtatū. Ne mulțumimū sē încheiamū cu exclamațiunea pe care Jacolliot o aruncā în fața vechei splendori a Indiei: »O Grecie, facā ceriulū ca trecutulū tēu sē fiā viitoriulū nostru!«

După exemplulū celorū vechi, spectacolulū s'a încheiatū cu o farsă: »Sfredelulū Dracului,« de Alexandri, în care Julianū e de o vervă îndrăcită. Ast'feliū succesulū ambilorū artiști a fostū

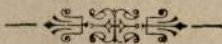
desêvêrsitù. Dreptù-acé'a, după eșirea lorù din teatru, o cétã de ștudenti i-a condusù acasă în mijloculù unor nesfêrșite ovațiuni.

* * *

Mai puținù norocitù a fostù Manolescu, ténêrulù nostru primù, care a reluatù pentru beneficiulù sêu o piesã vechie: »Kean sau desordine și geniu,« de Al. Dumas tatãlù. Piesa fiindù cunoscutã n'a atrasù publiculù; ne mirãmù însê cã n'a fãcutù acésta numele artistului. A treia-đi, Sãmbãtã (245), fiindù închiderea stagiunei de dramã și comedie cu »Hamlet«, publiculù și-a reparatù în parte greșéla, nu prin aceia cã teatrulù ar' fi fostù mai plinù, dar' prin ovațiunile fãcute atâtù lui Manolescu, câtù și dnei Romãnescã, după reprezentație. Caii furã scoși dela trãsura ce-i așcepta și acésta trasã de ștudenti. Ast'felilù furã duși împreunã la Academie, și aci, pe treptele palatului, oratorii improvisați își desfășurãrã tótã elocința. Prefectulù poliției abia potù sê-i hotãrêscã sê termine óra fiindù prea înaintatã. Beții artiști, spre a scãpã de-a fi purtați pe umeri pãn'acasă o pozițiune destulù de incomodã pentru cine nu-i echilibristù — abia poturã sê se strecóre într'altã trãsurã — acésta avendu-și caii, ce'a ce e mai de preferatù pe o vreme recorósã — și se-o stêrgã repede spre casã.

Dar' atãta nu încãldesce pe unù artistù. Am preferatù ca teatrulù sê fie mai plinù și cu deosebire lojile sê nu mai rãmãnã góle la spectacolele serióse cum au fostù la a dóua reprezentație a lui »Oedip rege«, la Kean și la Hamlet, cãci succésulù celù mare alù »Voivodului (?) Țiganilorù« nu e tocmai mãgulitorii pentru gustulù publicului nostru.

A. C. ȘOR.

Academia Romãnã.

— Sesiunea generalã din 1890. —

Dlù Alexandru Popù archivarulù »Academiei Romãnã« ne trimite urmãtoarea dare de sémã asupra lucrãrilor acestei savante corporãțiuni sevêrșite în sesiunea generalã din a. c.

Academia Romãnã în acésta sesiune a avutù 4 ședințe publice dintre carì douê au fostù solemne și presidate de însuși MM. LL. Regele și Regina însoțiți de principele moșceniitorii A. S. R. Ferdinand. Cu acésta ocaziune sau cetitù urmãtoarele lucrãri ale membrilorù Academiei: *M. S. Regina*, o alcãtuire poeticã intitulatã: »*Visulù poetului.*«

V. A. Urechia, unù memoriù însoțitù de documente privitóre la Neculae Mavrogheni.

B. P. Hașdeu, cuvintele: *Ascultã, Aromescù, Asanù I, Asanù II și Asfiintescù* din Magnum Ety-mologicum Romaniae.

P. S. S. Ep. Melchisedecù, despre luptele bericeii ortodoxe cu protestantismulù și în spețialù cu calvinistii din Transilvania, în seclulù alù XVII și despre sinódele țenute în Moldova la 1641 și 1645.

Dr. I. Felix, Igiena la expoziția universalã din Paris din anulù 1889.

N. Cretzulescu, douê documente traduse din greceșce dela 1821—1822. Celù de întâiù aratã: trista și nenorocita situația a țerei romãneșci descrisã de Comitetulù boerilorù romãni, întocmitù la Brașovù, în timpulù emigrațiunei dela 1821—22; iar' alù doilea ouprinde: Dorințele de îmbunãtãțirea stãrei țerei romãneșci exprimate de Comitetulù boerilorù romãni, ce sê constituise în Brașovù în timpulù emigrațiunei dela 1821—22.

Gr. G. Tocilescu, o dare de sémã despre scrierile istorice și poetice ale cronicariului Ștefanù Fãnuțã cunoscutù pãnã acum sub numele de »*Zilotù Romãnulù*« și în urmã face o comunicare asupra monumentului romanù dela Adam-Clissi din Dobrogea, care a fostù redicatù de împãratulù Traianù în onórea și în amintirea victoriilorù reportate de densusulù asupra popóralorù barbare dela Dunãrea de josù, după cum dovedesce inscripțiunea monumentului, din care sau gãsitù destule fragmente pentru a poté fi restituitã aprópe întrégã.

În decursulù acestei sesiuni Academia a avutù onórea de a primì visita A. A. LL. RR. Principei Regalù alù Italiei și Principelului moșceniitorii alù Romãniei. Cu acésta ocaziune Academia alege de membru onorariù pe A. S. R. Principele de Neapolù, întâiulù Principe din casa domnitóre a Italiei, care vizitêzã Romãnia, unù Principe iubitorii de științe și cunoscutù ca unù distinsù numismatù. Asemenea alege de membrii onorari alù Academiei pe A. S. R. Principele Ferdinand alù Romãniei, pe dnii Simionù Mangiucã din Oravița, canoniculù A. S. Petruszewicz din Lemberg și Comandorulù Cecchetti directorulù archivelorù regale din Veneția.

În secțiunea literarã a Academiei fiindù vacante din 1887 douê locuri: Unulù alù reposatului Fontanin și altulù alù regretatului canonicù Tim. Cipariù.

Alegerea sa amênatù împãrțendu-se voturilù secțiunilorù pãnã în acésta sesiune. Secțiunea literarã propune a sê alege membri ai Academiei în secțiunea literarã în celea douê locuri vacante pe dnii Gr. G. Tocilescu și Ioanù Slavici amândoi autori distinși și indicați pentru acéste douê locuri din mai multe puncte de vedere. În Plenulù Academiei însê, numai dlù Gr. G. Tocilescu într'unesce numêrulù de voturi recerutù de statute, iar' dlù J. Slavici cade.

Sê alegù membrii corespondenți dlù C. Erbiceanù profesorù la facultatea de teologie din Bucureșci, Dr. E. Katuzniacki profesorù la universitatea din Cernãuți, C. I. Ódhner directorulù archivelorù regale din Stockholm pentru secțiunea istoricã și dnii Dr. G. Romãneanù, Dr. G. Asaki,

Dr. N. Kalinderu profesor la facultatea de medicina din București în secțiunea științifică.

Academia avea să distribue în această sesiune următoarele 4 premii:

1. Premiul Nasturelu-Herescu din seria B. de 4000 lei.
2. Premiul statului Lazaru de 5000 lei.
3. » » Eliade-Radulescu de 5000 lei pentru care a fost publicat subiectul: „*Istoria școlilor în țările române în prima jumătate a secolului XIX. până la anul 1864*” și
4. Premiul Asociației Craiovene pentru dezvoltarea învățământului public, de 1,500 lei.

Pentru cele două dintâi său prezentată 7 lucrări tipărite și pentru cel de alu 4-lea 7 lucrări didactice; însă comisiunile însărcinate cu examinarea acestor lucrări n'au aflat nici una atât de meritorie ca să p'otă oferi vre-unul din premiile indicate.

Pentru premiul Eliade Radulescu prezentându-se unu sirgură manuscrisă anonimă în 7 volume, avându titlul pe temurile I—VI „*Analele culturii române*”, iar pe alu VII. tomu „*Analele culturii naționale*,” cu divisa: „*Dona praesentis cope, laetus Horar.*” Comisiunea însărcinată cu examinarea acestui manuscris l'a aflatu destul de meritoriu și i-a acordat premiul Eliade-Radulescu de 5000 lei: desfăcându sigilulu a aflatu, că autorul lucrării este dl V. A. Urechia.

Din fondul Ioan Fatu pentru distribuirea de cărți didactice în școlile primare sau împărțitu în două județe (Tutova și Jalomița) 8228 exemplare în valoare de 5,333 lei 24 bani.

Din raportul comisiunii bibliotecii se vede că colecțiunile de documente istorice câtu și de cărți vechi sau înmulțitu foarte multu prin donurile făcute de dl secretariu generalu D. A. Sturdza și alți particulari binevoitori.

În fine Delegațiunea Academiei române pe anul 1890—91 sa compus în modul următoru: Președinte Ionu Ghica.

Vice-președinte alu secțiunii literare B. P. Hașdeu.

Vice-președinte alu secțiunii istorice N. Ionescu.

Vice-președinte alu secțiunii științifice P. S. Aurelianu.

O! multu

O! multu imi placu a tale versuri
Tu mi-ai șoptitu copilă 'necutu
Și-apoi cu multa gingășie
Ai dechiarat că sum poetu.

O! multu iubescu eu ochii tui
Ca noptea cea adencă
Ți-am spus atuncia eu cu doru
Și-ți voiu mai spune încă.

G. Simu.

« DIVERSE. »

Cronică. — **Someșana** institutu de creditu și economii, societate pe acțiuni în Dees, și-a ținutu *adunarea constituantă* în 29 Aprilie st. n. — fiindu de față 42 acționari cu 256 voturi reprezentându unu capitalu de 31000 floreni. — După deschiderea adunării și constatarea numărulu acționarilor prezenți și a acțiilor reprezentate, sa constituitu biuroulu adunării alegându-se: preside dl canonicu *Vasiliu Popu*, rotari dd. dr. *Gavrilu Triponu* și dr. *Emil F. Negrutu*, iar în comisiunea verificătoare și de scrutiniu dd. *Ioan Georgiu*, *Ioan F. Negrutu* și *Ioan R. Chereșes*. — Sa constatat apoi că, preste numărulu de 500 acțiuni emise, sau subscrisu încă 98 și sa plătitu mai bine de 10% prescise; și în urma acesteia sa hotărîtu înființarea societății cu capitalulu de 50,000 floreni prevădutu în Prospectulu emisu din partea fondatorilor — reducându-se numărulu acțiunilor la aceia cari au subscrisu dela 5 acțiuni în susu.

După-ace'a s'au statoritu statutele societății, în urma cărora: societatea se înființază pe timpu nedeterminatu; fie-care acționariu are în adunarea generală până la 5 acțiuni de fie-care acțiune câte unu votu, nu p'ote însă se într'unescă nici unu acționariu mai multe de 30 voturi nici sub unu titlu; — din proventulu curat se lasă 12% la libera dispunere a adunărilor generale pentru de-a-le distribui spre scopuri filantropice, culturale etc. Sa alesu apoi Consiliulu de direcțiune pe șese ani în persoanele: *Vasiliu Popu* canonicu, dr. *Teodoru Mihali*, *N. F. Negrutu*, dr. *Gavr. Triponu*, *Teodoru Hermeni*, *Georgiu Gradovicu*, *Ioan Welle*, *Alexandru Chereșes*; și comitetulu de reviziune pe unu anu în persoanele: *Augustinu Murteanu*, *Gregoriu Stețiu*, *Stefanu Galu*, *Ioan Georgiu*, *Victoru Ilișes*.

În urmă fondatoriului au fostu absolvați de responsabilitate — străpunându toate actele împreună cu banii încasați în sumă de 7210 floreni la consiliulu de direcțiune. Și cu acesta adunarea constituantă a »Someșanei« sa închisă, exprimându-se mulțemită acelora cari au lucratu cu atata zelă la înființarea acestui institutu de creditu și economii, între acționariului căruia n'a intratu nici unu străin.

Direcțiunea »Someșanei« sa constituitu astfelu: preside dl canonicu *Vasiliu Popu*, v.-preside și casariu provisoru dl *Ioan Welle*, secretariu și comptabilu provisoru dl dr. *Gavrilu Triponu*.

Miluți ca să fiți miluiți! Selicea, comună curat română cu 110 familii, cu locuitori diligenti și cruțători, în comitatulu Turda-Arieșu, a ajunsu-o o catastrofă înspăimântătoare ce n'a potutu vedea ochiu omenescu. În 8 l. tr. între 12-1 ore din zi, s'a escat unu focu, care, ajutat de unu vântu puternicu, a consumat totalu averea alor 75 familii în așa măsură, încatu nefericiții ani de tristă suvenire 1848—9, cu totă furia lor, n'au potutu

să facă undeva mai mult! Dauna extimată oficiosu este de 40 169 fl. 58 cr. v. a. — Între nefericiții păgubiți este și beserica românească cu pagubă de preste 4200 fl. — Ômenii desperați, lipsiți de bucuria Pașciloru, umblă pribegi cerșind nutrețu pentru vitele ce mugescu de fôme pe dealuri afară la câmpu, femeile, mânate de iubirea mămească, alergă plângându din satu în satu după pâne, ca să aline fômea prunciloru, care plângu de plôie, frigú și fôme printre grămăđile de cenușe.

Starea acestorú nefericiți reclamă ajutoriú grabnicú și pentru acea comitetulu de ajutorare, compusú din: domnii Georgiú Suciú, v. protopopú gr. cat. ca președinte, Iacobú Bordanú, Iosifú Moga, Iosifú Florianú, preoți, Aureliú Popú, Ioanú Cădaria, notari cercuali, și Traianú Vlása, proprietariu, — i-si permite a recurge la generoitatea preastimatulu publicú românescú rogându-lú să grábescă în ajutoriulu și alinarea fômei acestorú nefericiți cu milă de ori-ce feliú: bani, bucate etc., și aceste se le trimiță la adresa președintelui comitetului de ajutorare în Indolú p. u. Turda spre a le împărți nefericitorú păgubiți

Ajutórele marinimóse se vorú cuita publice.

Redacțiunea acestei fôie primeșce bucurosu contribui de ori-ce soiú în scopulú ajutorarei confratilorú nostri din Selicea, pe cari apoi cuitându-le fără întârđiere le va trimite la Comitetul de ajutorare respectivú.

Nouele table reg. Ardealulú capetá dóne table reg. una la Ciușiú și una la M.-Oșorheiú. Iar' celelalte nóue vorú reședé în orașele Budapesta, Cinci-besericí, Strigoniú, Crașovia, Pojonú, Seghedinú, Dobritinú, Timișóra și Oradea-mare.

Activarea oficerilorú rezerviști alú Austro-Ungariei. Ministeriulú comunú de rêsboiú a datú o ordinațiune, care ușuréză în modú însémnatú activarea oficerilorú rezerviști — Candidații își dau petițiile la ministeriú prin comandele cercurilorú de întregire, în a cărorú evidentă stau ei, și prin acele corpuri de trupe, de ale cărorú efectivú se tē ú. Aprobarea acestorú petițiunii de cătră comandantii respectivelorú corpuri de trupe are a se face pe temeielú cunóșcerei personale a individualității, a rãporturilorú sociale și private ale candidatului. Acesta are a se supune mai antáiú unei probe practice de mai multe lucruri în serviciulú trupelorú și mai târđiu unui esamenú întregitoriú din obiecte militare și tehnice speciale.

Tubileulú de 10 ani de archipăstorire a Metropolitului Bucovinei dlú dr. Silvestru Morariú Andrieviciú se va serba în 8 și 9 Maiú în tótá Bucovina. Spre acestú scopú sa și formatú în Cernăuți unú Comitetu de 44 inși cari vorú se arangeze diverse festivități cu acésta ocașiune solemnă.

Societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina a ținutú mai multe conveniri literarie, în cari unú din membrii ei au prelesú despre diferite obiecte. În dóue din aceste a prelesú colaboratorele și amiculú nostru Constantinú Morariú; și anume într'una despre »pedagogia română în Bucovina« și într'alta despre »șcôla de

meserii din Cernăuți.« — Ambe aceste interesante prelegeri publice se vorú publica în o broșurá, ce se va vinde în »folosulú fondului primei șcôle române de fetiță în Bucovina« înființată totú prin dlú Const. Morariú.

Adunarea generală a asociațiunei naționale din Aradú pentru literatura și cultura poporului românú sa ținutú în 21 l. tr. sub presiulú P. S. Sale Episcopului Aradului Ioanú Mețianú. Adunarea generală a esaminatú raportulú despre activitatea direcțiunei din anulú trecutú, a censuratú socotelile, din cari se vedea, că fondulú asociațiunei la finea anulului trecutú a fostú de 2506 fl. și a datú absolutoriú direcțiunei, apoi a alesú membrii direcțiunei pentru anulú curentú, în fine a decisú, ca lucrurile direcțiunei cu începere din anulú curentú se se inducă într'unú almanachú, cu a căruí edare sa însărcinatú direcțiunea.

Regale Portugaliiei a prezentatú pre supușii sei la ss. Paști cu libertatea învețământului și a pressei.

Personificarea moisi. Diariale de modá »La Mode« din Paris și »Mode Zeitung« din Viena se ocupá cu personificarea modei. E vorba adecă de-a ști se se aléga forma și colórea nóuelorú mode după esteriorulú fie-cărei femei considerându stătura trupului, forma fației și colórea părului etc. — cu unú cuventu e vorba de formațiunea — toilettei, desvoltarea gustului individualú ca se șcie se aléga ce stá bene fie-cărei femei și ce i redică mai multú frumșetá și atracțiunea. — Afóră de acea prin acésta se ia la criticá seriósá moda internaționalá — din punctú de vedere esteticú, formaticú și higienicú.

O nouă concurență de frumșetá. În Roma sa formatú sub numele »Comitato del concorso di bellezza« unú comitetú, care va întocmi în sala dela »Teatro nazionale« o concurență de femei frumóse. Femeile, care voiescú se ia parte la acéstá concurență interesantá, n'au decátú se-și arete dorința printr'o scrisóre adresatá numitului comitetú, alăturându și fotografia. Decă comitetulú aflá, că femeia respectivá este destoinică de concurență, o va invita se méréga la Roma, garantându-i cheltuielile de călétoria și întretênerea pe 6 đile într'unú hotelú de primulú rangú, acésta se înțelege, afară de premiile ce eventualú se potú căștiga și care împreună facú suma de 6000 de lire italiene.

Hymen. Dlú Georgiú Ilea avocatú în Baia-de-Crișú sa fidanțatú cu amabila domnișóră Ida Csato — fiica dlui Ludovicú Csato avocatú archidieceșanú și metropolitanú în Blășiú. — Sincerele nóstre urrări tenerilorú logodiți!

Gâcitură.

Bãrbatulú-nebãrbatú a lovitú cu pãtra, ce nu e pãtrá pasãrea-nepasãre, ce ședea pre arborele nearbore.

Terminulú de deslegare e ¹⁸/₃₀ Maiú a. c.

GLUME.

Logica copilărească. — Mama. — Fiind-că a moriți unchiul, yemu îmbăca deliu pe jumete. Copila. — Pențu ce pe jumătate? Da nemi pe jumete a moriți unchiul?

Naturală. — D.șora Z... ce pare atât de frumoasă, era într'o lojă la teatru. Doi inși vorbeau de dinții ei, cumpărați de la unū făimosū dentisistū, de pelița-i roșă și părulū blondū, datorite unui friserū și de talia sa, detoria bumbacului.

— Domnișora Z... dize unulū dintre ei. n'are nimicū naturalū, decâtū copii.

Oglinda-i totulū. — O dōmnă bētrână așceptă sē i-sē facă operațiunea cataractei (perdea la ochi). Mai înainte de-a începe operațiunea, ea cugetă cā este pōte pentru cea din urmă oră, cā mai vede lumina, natura, copaciū, ceriulū. Acēstā cugetare o mișcă forțe. — Celū pučinū, i-si dize ea. sē întrebuițămū bine cele din urmă priviri ale nōstre! și chiāmândū servitōrea — Luisă! — Poruncește! — Adā-mi o oglindā.

Unulū ca altulū. — Judecātorulū: De ce ai lovitū cu atāta cruđime pe acestū nenorocitū?

Înculpatulū: Nu e vina mea.... dacā a fostū idiotū.

Judecātorulū (cu asprime): Idiotti suntū și ei omeni... ca tine și ca mine!

Jurisconsulti stātornici in pārerī. — Unū advocatū citēzā ca autoritate in materie de doctrinā unū jurisconsultū încă in viētā

Presidentulū l-lū intrerupe:

„Domnule advocatū, spriginiți-vē pe autorii morți, cāci cei vii p-tū sē-și schimbē pāreera“

In societate. — Conte T. curtēzā o tinēră vēdovā. — „Ascultā-mē.“ i-i dize elū. — „Nici-odatā.“ — „Te conjurū.“ — „Nu.“ — „Cere-mi ce voiești.“ — „Vorbe numai.“ — „Pune-n ē la probā.“ — „Dacā a-și dori luna?“ — „A-și aduce-o, dar', cu o condițiune.“ — „Și anume?“ — „Ar' trebū sē te răpescū in lunā.“

Mōrte in regulā. — Unū medicū întâlnește pe unū altulū și-i dize: „Frate, am sē-mi iau unū concediu pentru câteva zile, te rogū sē ai bunētate a-mi țenē loculū.“ — „Cu cea mai mare plăcere, rēspunsē cel'altulū, dar' de ce nu lași, amice, cā ei morū și fără de mine.“ — „Oh! nu, eu suntū forțe regulatū și voiū ca înșiși bolnavii mei sē mōrā in tōtā regula.“

Amorū și amorū. — Pe unū rāmurelū
Sede unū turturelū,
Pe o rāmurea
Sede-o turturea.
Mai josū la tulpinā
Cocoșū și-o gāinā.
Turturii de amorū,
Spunū in limba lorū,
Ce au cugetatū
Cândū sau cununatū.
Cei de pe tulpinā,
Sē batū și suspinā!

O duplā supērare. — Mihalache in patū zace,
soția lui e forțe bine;
L'amēdoi, precum sē vede,
unū rēu inima le țene.
Mihalache are tēmā,
c'o sē mōrā, nelndioosū,
Iar' soția sē ingrigește
cā sē face sānetosū.

Intāritū in opiniune. — Judecātorulū cātrā acusatū? — Adevēratū cā ai dīsū domnului acestuia: māgariū mare?

Acusatulū, după ce privește multū pe reclamantū, pe care la începutū dizea cā nici nu-lū cunoșce, rēspunde:

— Cu câtū l-lū priveșcū mai multū pe domnului, cu atātū i-mi aducū aminte, ce e dreptū, eā i-am dīsū așa ceva.

Sa știutū afla. — Curtisanulū. Trebue sē recunōscā ori-cine cā fēta d.-tale, prē stimatā dōmnā e forțe frumoșā și drāgālašā; și eu a-și fi prē fericitū dacā....

Mama (intrerupēndu-lū.) Credū dēu io cā e drāgālašā; prește aceea mai are încă și două mii zestre.

Curtisanulū (care visa de dēci de mii). Și eu a-și fi prē fericitū dacā a-și avē unū salariū mai mare, cāci atuncī mi-a-și lua voiā de a-i cere māna.